

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра гістології, цитології та ембріології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
проф. Вікторія СЕРГІЄНКО

Вікторія Сергієнко 2024 р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
“ПРОФЕСІЙНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”**

(курс за вибором)

ВК 1.3

Підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня
Вищої освіти - доктора філософії (PhD)

галузь знань 22 “Охорона здоров'я”
спеціальності 221 “Стоматологія”

<p>Обговорено та ухвалено на методичному засіданні кафедри гістології, цитології та ембріології Протокол № 7 від “11” квітня 2024 р. Завідувач кафедри <i>Челпанова</i> доцент Ілона ЧЕЛПАНОВА</p>	<p>Затверджено науково-методичною радою з медико-біологічних дисциплін Протокол № 3 від “17” квітня 2024 р. Голова науково-методичної ради <i>Луцик</i> професор Олександр ЛУЦИК</p>
--	--

Львів 2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Питання професійного представлення результатів наукового дослідження, вміння використовувати правильні принципи планування та побудови досліджень, та базові навички використання основного спеціалізованого програмно забезпечення (ПЗ) є невід'ємною частиною доктора філософії в галузі знань «Стоматологія».

З метою покращення підготовки здобувачів до планування та виконання наукових експериментів в ході виконання навчання в аспірантурі пропонується курс навчання дисципліни “Професійна презентація результатів наукових досліджень”. Практичне значення для дисертантів має засвоєння ними етапів побудови наукового дослідження, набуття навичок використання професійно-орієнтованого ПЗ. Курс ознайомлює аспірантів з основами грамотної побудови наукових експериментів, вчить передбачати можливі труднощі в постановці експериментів, вчить правильно формулювати робочі гіпотези та здійснювати відповідні контролю. Він дозволяє слухачам оволодіти основними навичками із правильного представлення як результатів свого наукового дослідження так і представлення себе в науковій світовій спільності. Вчить навикам професійного представлення наукового матеріалу.

Курс «Професійна презентація результатів наукових досліджень» як навчальна дисципліна:

1. закладає умови щодо інтеграції науковців-медиків у європейську медичну науку;
2. ґрунтується на вивченні таких дисциплін як біостатистика, медична інформатика та психологія;
3. закладає основи формування навичок для планування та проведення медико-біологічних досліджень.

З цією метою розроблена навчальна програма з дисципліни “Професійна презентація результатів наукових досліджень”. Для виконання даної програми в процесі навчання передбачено лекції та семінари.

Структура навчальної дисципліни

для аспірантів та здобувачів

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них				Рік навчання	Вид контролю
	Всього	Лекцій	Практичні	Самостійна робота		
Професійна презентація результатів наукових досліджень	90 Годин 1 кредит ECTS	10	34	46	III	

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Основи побудови експерименту.

Принципи планування експерименту. Час експерименту, відтворюваність, типи і види контролів, контрольовані експерименти, спостереження та аналіз клінічного матеріалу. Депаперизація та електронні протоколи.

Тема 2. Джерела матеріалу для біо-медичних досліджень.

Сучасні підходи, які відкривають нові можливості із використання уже зібраного та архівного матеріалу, доступних баз матеріалів для проведення високоякісних наукових досліджень.

Тема 3. Методи дослідження корисні для здійснення дисертаційних досліджень.

Основні лабораторні методи досліджень в сучасній медицині та лабораторній діагностиці. Основні типи обладнання.

Тема 4. Біобезпека.

Робота з біоматеріалом та техніка безпеки при роботі з ним. Рівні біобезпеки. Біобезпека в умовах пандемії. Дослідження пов'язані із COVID-19/SARR-CoV-2. Основні діагностичні методи, що корисні при виявленні збудника COVID-19, їх переваги та недоліки.

Тема 5. Експерименти з тваринами. Основи планування, вимоги, обмеження.

Особливості проведення досліджень на лабораторних тваринах. Типи тварин та найпоширеніші тваринні моделі захворювань. Вимоги та обмеження при дослідженні тварин.

Тема 6. Принцип 3R та гуманність у плануванні експерименту з тваринами.

Етичні аспекти роботи з тваринами відповідно до принципів ЄС та ВООЗ. Гуманне поводження з тваринами. Принципи reduction, refinement and replacement) — скорочення, удосконалення та заміни по відношенню до експериментування на тваринах.

Тема 7. Бібліографічне програмне забезпечення як один з основних способів оптимізувати трудомісткий процес написання дисертації.

Доступне бібліографічне ПЗ основних постачальників, питання кібербезпеки при використанні бібліографічного ПЗ.

Тема 8. Створення бази даних та бібліографічного опису в програмі Mendeley

Створення локальної та мережевої бази даних цитувань в програмі Mendeley. Додавання повнотекстових джерел. Використання інструментів маркування важливої інформації.

Тема 9. Список літератури.

Створення списку літератури та робота із стилями цитувань для різних потреб. Список літератури у дисертації. Використання бібліографічного ПЗ при Робота над створення резюме дисертації із списком із (мінімум 10) бібліографічних посилань з використанням бібліографічного програмного забезпечення Mendeley.

Тема 10. Стилi цитування в ПЗ Mendeley

Модифікація стилю цитувань. Спільна робота над базою даних з використання хмарних технологій.

Тема 11. Використання бібліографічного ПЗ та даних бібліографічних баз даних при підготовці документації

Використання бібліографічного ПЗ при підготовці документації досліджень, біоетичної експертизи, документації до захисту дисертації.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

з дисципліни “Особливості підготовки та оформлення документації до захисту”

№ п.п.	Тема	Кількість кредитів, годин, з них			
		Лекцій	Семинари	Самостій на робота	Разом
1	Основи побудови експерименту	2	3	4	9
2	Джерела матеріалу для біо-медичних досліджень	-	3	4	7
3	Методи дослідження корисні для здійснення дисертаційних досліджень	2	3	4	9
4	Біобезпека	2	3	4	9
5	Експерименти з тваринами. Основи планування, вимоги, обмеження	2	3	4	9
6	Принцип 3R та гуманність у плануванні експерименту з тваринами.		3	4	7
7	Бібліографічне програмне забезпечення як один з основних способів оптимізувати трудомісткий процес написання дисертації.	2	3	4	9
8	Створення бази даних та бібліографічного опису в програмі Mendeley	-	4	4	8
9	Список літератури.	-	3	4	7
10	Стили цитування в ПЗ Mendeley	-	3	4	7
11	Використання бібліографічного ПЗ та даних бібліографічних баз даних при підготовці документації	-	3	6	9
	Всього	10	34	46	90

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п.п.	Тема	Кількість годин
1.	Основи побудови експерименту. Принципи планування експерименту. Час експерименту, відтворюваність, типи і види контролів, контрольовані експерименти, спостереження та аналіз клінічного матеріалу. Депаперизація та електронні протоколи.	2

2.	Методи дослідження корисні для здійснення дисертаційних досліджень. Основні лабораторні методи досліджень в сучасній медицині та лабораторній діагностиці. Основні типи обладнання.	2
3.	Біобезпека. Робота з біоматеріалом та техніка безпеки при роботі з ним. Рівні біобезпеки	2
4.	Експерименти з тваринами. Основи планування, вимоги, обмеження. Особливості проведення досліджень на лабораторних тваринах. Типи тварин та найпоширеніші тваринні моделі захворювань. Вимоги та обмеження при дослідженні тварин.	2
5.	Бібліографічне програмне забезпечення як один з основних способів оптимізувати трудомісткий процес написання дисертації. Доступне бібліографічне ПЗ основних постачальників, питання кібербезпеки при використанні бібліографічного ПЗ.	2
	Всього	10

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРІВ

№ п.п.	Тема	Кількість годин
1.	Основи побудови експерименту. Принципи планування експерименту. Час експерименту, відтворюваність, типи і види контролів, контрольовані експерименти, спостереження та аналіз клінічного матеріалу. Депаперизація та електронні протоколи.	3
2.	Джерела матеріалу для біо-медичних досліджень. Сучасні підходи, які відкривають нові можливості із використання уже зібраного та архівного матеріалу, доступних баз матеріалів для проведення високоякісних наукових досліджень.	3
3.	Методи дослідження корисні для здійснення дисертаційних досліджень. Основні лабораторні методи досліджень в сучасній медицині та лабораторній діагностиці. Основні типи обладнання.	3
4.	Біобезпека. Робота з біоматеріалом та техніка безпеки при роботі з ним. Рівні біобезпеки.	3

	Біобезпека в умовах пандемії. Дослідження пов'язані із COVID-19/SARR-CoV-2. Основні діагностичні методи, що корисні при виявленні збудника COVID-19, їх переваги та недоліки.	
5.	Експерименти з тваринами. Основи планування, вимоги, обмеження. Особливості проведення досліджень на лабораторних тваринах. Типи тварин та найпоширеніші тваринні моделі захворювань. Вимоги та обмеження при дослідженні тварин.	3
6.	Принцип 3R та гуманність у плануванні експерименту з тваринами. Етичні аспекти роботи з тваринами відповідно до принципів ЄС та ВООЗ. Гуманне поводження з тваринами. Принципи reduction, refinement and replacement) — скорочення, удосконалення та заміни по відношенню до експериментування на тваринах.	3
7.	Бібліографічне програмне забезпечення як один з основних способів оптимізувати трудомісткий процес написання дисертації. Доступне бібліографічне ПЗ основних постачальників, питання кібербезпеки при використанні бібліографічного ПЗ.	3
8.	Створення бази даних та бібліографічного опису в програмі Mendeley. Створення локальної та мережевої бази даних цитувань в програмі Mendeley. Додавання повнотекстових джерел. Використання інструментів маркування важливої інформації.	4
9.	Список літератури. Створення списку літератури та робота із стилями цитувань для різних потреб. Список літератури у дисертації. Використання бібліографічного ПЗ при Робота над створення резюме дисертації із списком із (мінімум 10) бібліографічних посилань з використанням бібліографічного програмного забезпечення Mendeley.	3
10.	Стилі цитування в ПЗ Mendeley. Модифікація стилю цитувань. Спільна робота над базою даних з використанням хмарних технологій.	3
11.	Використання бібліографічного ПЗ та даних бібліографічних баз даних при підготовці документації. Використання бібліографічного ПЗ при підготовці документації досліджень, біоетичної експертизи, документації до захисту дисертації.	3
	Всього	34

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність аспіранту виставляються оцінки за 4-ти бальною (традиційною) шкалою з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою.

Оцінку *«відмінно»* одержує аспірант, який логічно, грамотно, вичерпно і детально відповідає на теоретичні питання контрольної письмової роботи, вільно володіє алгоритмом роботи із системами цифрової ідентифікації науковця та спеціальних професійних мереж вчених. Бере участь у виконанні практичної роботи, оцінює отримані результати, робить правильні висновки. Якісно опрацьовує матеріал винесений на самостійне вивчення.

Оцінку *«добре»* одержує аспірант, який дає правильні відповіді на 80% теоретичних питань контрольної роботи; логічно, грамотно, по суті дає відповіді на теоретичні питання, не робить суттєвих помилок. Опрацьовує матеріал винесений на самостійне вивчення.

Оцінку *«задовільно»* одержує аспірант, який дає правильні відповіді на більше ніж 50% теоретичних питань контрольної роботи; в основному без деталізації відповідає на поставлені теоретичні питання, допускає неточності, робить помилки у визначеннях, порушена логіка та послідовність викладення матеріалу. Недостатньо якісно опрацьовано матеріал винесений на самостійне вивчення.

Оцінку *«незадовільно»* одержує аспірант, який дає правильні відповіді менше ніж 50% теоретичних питань контрольної роботи; допускає суттєві помилки, не відповідає на поставлені питання, відсутня самопідготовка до заняття.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення змістового модуля дисципліни.

Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти:

Оцінка з дисципліни базується на результатах поточної навчальної діяльності та виражається за шкалою:

- «зараховано»

аспірант має отримати за поточну навчальну діяльність не менше 3,0 (виражається як середнє арифметичне оцінок за заняття, що входять в структуру дисципліни – відповідно до Положення про робочу навчальну програму дисципліни та методичних рекомендації щодо її розробки (протокол ЦМК ЛНМУ імені Данила Галицького №2 від 23.04.2015).

- «не зараховано»

аспірант має отримати за поточну навчальну діяльність менше 3,0 (виражається як середнє арифметичне оцінок за заняття, що входять в структуру дисципліни – відповідно до Положення про робочу навчальну програму дисципліни та методичних рекомендації щодо її розробки (протокол ЦМК ЛНМУ імені Данила Галицького №2 від 23.04.2015)

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати аспірант за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 120 бали.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих аспірантом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином: $x = \text{СА} * 200 / 5$

Самостійна робота аспірантів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну (національну) шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки. Бали аспірантів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % аспірантів
B	Наступні 25 % аспірантів
C	Наступні 30 % аспірантів
D	Наступні 25 % аспірантів
E	Останні 10 % аспірантів

Ранжування з присвоєнням оцінок „А”, „В”, „С”, „D”, „Е” проводиться для аспірантів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Аспіранти, які одержали оцінки FX, F («2») не вносяться до списку аспірантів, що ранжуються. Аспіранти з оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал „Е”.

Бали з дисципліни для аспірантів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 120 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати аспірант	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати аспірант	2

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні.

Об’єктивність оцінювання навчальної діяльності аспірантів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКИЙ ПОВИНЕН ЗАСВОЇТИ СЛУХАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «УНІВЕРСАЛЬНІ НАВИЧКИ ДОСЛІДНИКА»

1. Основні лабораторні методи доступні в біомедичних дослідженнях
2. Основні методи дослідження архівного біоматеріалу
3. Особливості побудови експерименту з тваринами
4. Критерії оцінки достовірності у контролованих експериментах з тваринами.
5. Методи неінвазивної детекції.
6. Методи, що базуються на імуноферментному аналізі.
7. Принципи 3R при роботі з лабораторними тваринами.

- 8.** Методи евтаназії лабораторних ссавців
- 9.** Рівні біонебезпеки. Правила роботи з біоматеріалом.
- 10.** Нові можливості в аналіз «старих» зразків використовуючи наявні колекції біоматеріалу.
- 11.** Використання бібліографічного ПЗ для побудови списку літератури
- 12.** Використання бібліографічного ПЗ для спільної роботи при написанні статей.

ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

1. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень/ М.Т.Білуха. – К: Вища школа, 1997.– 300 с.
2. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень/ М.Т.Білуха. – Київ: Наука, 2002. – 479 с.
3. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень/ А.М Єріна, В.Б.Захожай, Д.Л.Єрін. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.– 376 с.
4. Hrytsko, R. Y., Vila, H. I., & Bilyu, R. O. (2020). Що насправді означає тестування на коронавірус для пацієнта?. Інфекційні хвороби, (2), 65-72. <https://doi.org/10.11603/1681-2727.2020.2.11287>
5. <https://books.google.com.ua/books?id=YXPn8hvXZd4C&lpg=PP1&dq=animal%20studies&hl=uk&pg=PP1#v=onepage&q=animal%20studies&f=false>
6. Paul Waldau, Animal Studies: An Introduction, Oxford University Press, 2013 p. - 192 стор.
7. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%8F_3R
8. <https://www.nc3rs.org.uk/the-3rs>